

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (משלי ל') תַּחַת שָׁלֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ
 וְגו', תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ, דִּתְנִיָּא (דף י"ז ע"א)
 לִית לָךְ אוֹמָא מְפִיכָא וְקַלִּילָא וְנִבְיִית קָמִי קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, בְּנוֹתֵיהוּ דְמִצְרַאי, וְיָהִיב לֹון קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא שְׁלֹטְנוּתָא בְּגִינֵיהוּ דִישְׂרָאֵל. וְשִׁפְחָה כִּי
 תִירֶשׁ גְּבִירְתָּהּ, דָּא הָגֵר, דְּאוֹלִידַת לְיִשְׁמַעְאֵל,
 שְׁעָשָׂה כַּמָּה רַעוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְשָׁלַט בָּהֶם, וְעִינָה
 אוֹתָם בְּכָל מִינֵי עֲנוּיִין, וְגִזַּר עֲלֵיהֶם כַּמָּה שְׁמָדוֹת,
 וְעַד הַיּוֹם הֵם שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְאֵינָם מְנַחִים לָהֶם
 לְעַמּוּד בְּדָתָם. וְאֵין לָךְ גְּלוּת קָשָׁה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ
 גְּלוּת יִשְׁמַעְאֵל.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָוָה סָלִיק לִירוּשָׁלַם, וְהָוָה אָזִיל
 בְּאוֹרְחָא, חָמָא חַד עֲרַבְתָּהּ, דְּהָוָה אָזִיל
 בְּאוֹרְחָא, וּבְרִיָּה עֲמִיָּה. פָּגְעוּ בִיּוֹדָאי חַד. אָמַר
 לְבְרִיָּה, הֵאֵי יוֹדָאי גְּעָלָא, דְּמָאִים בִּיה מְרִיָּה. נוּזַל

לשון הקודש

וְעִנָּה אוֹתָם בְּכָל מִינֵי עֲנוּיִים, וְגִזַּר עֲלֵיהֶם
 כַּמָּה שְׁמָדוֹת, וְעַד הַיּוֹם הֵם שׁוֹלְטִים
 עֲלֵיהֶם, וְאֵינָם מְנַחִים לָהֶם לְעַמּוּד בְּדָתָם.
 וְאֵין לָךְ גְּלוּת קָשָׁה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ גְּלוּת
 יִשְׁמַעְאֵל.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָוָה עוֹלָה לִירוּשָׁלַם, וְהָוָה
 הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ. רָאָה עֲרַבֵי אַחַד שְׁהָוָה
 הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וּבְנֵי עַמּוֹ. פָּגְעוּ בִיהוּדֵי

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (משלי ל') תַּחַת שְׁלוֹשׁ
 רִגְזָה אֶרֶץ וְגו', תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ.
 שְׁשָׁנִינוּ, אֵין לָךְ אִמָּה שְׁפָלָה וְנִקְלִית
 וּבְזוּיָה לְפָנֵי הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ
 הַמְצָרִים, וְנָתַן לָהֶם הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שְׁלִיטָה מְשׁוּם יִשְׂרָאֵל. וְשִׁפְחָה כִּי תִירֶשׁ
 גְּבִירְתָּהּ – זוֹ הָגֵר שֶׁהוֹלִידָה אֶת יִשְׁמַעְאֵל,
 שְׁעָשָׂה כַּמָּה רַעוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְשָׁלַט בָּהֶם,

לִיָּהּ, וְרָקִיב לִיָּהּ בְּדִיקְנִיָּה שְׁבַעָה זְמַנִּין, דְּאִיָּהּוּ
 מְזַרְעָא דְרָאֲמִין, וְדָאָא יַדְעָנָא דְמִשְׁעַבְדֹּן בְּהוּ
 שְׁבַעִין עַמְמִין, אָזִיל בְּרִיָּה וְאַחִיד בְּדִיקְנִיָּה. אָמַר
 רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ רָאֲמִין רָאֲמִין, גּוֹזְרָנָא עַל עֲלָאִין,
 דִּיחֲתוּן לְתַתָּא. עַד לָא סִיִּים אֲתַבְּלֵעוּ בְּאַתְרֵיהוֹן.

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (שיר השירים ב') עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ
 הַצִּלְלִים וְגו', עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם, הָאִי קָרָא עַל
 גְּלוּתָא דְיִשְׂרָאֵל אֲתַמַּר, דְּאִינּוּן יִשְׁתַּעְבְּדוּן בְּגְלוּתָא,
 עַד דִּיסְתִּיִים הָהוּא יוֹמָא דְשְׁלֹטְנוּתָא דְאֲוּמִין.
 דִּתְנִין, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֶלְף שְׁנִין הוּא שְׁלֹטְנוּתָא
 דְכָל אֲוּמִין בְּחָדָא, עַל־יֵהוּ דְיִשְׂרָאֵל. וְלִית לָךְ
 אֲוּמָה דְלֹא יִשְׁתַּעְבְּד בְּהוֹן. וְיוֹמָא חָדָא, הוּא
 לְקַבְלִיָּה דְכַתִּיב, (זכריה י"ד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִנְדַע
 לִי' וְגו'.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ

וְנָסוּ הַצִּלְלִים וְגו'. עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם –
 פְּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל גְּלוּת יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם
 יִשְׁתַּעְבְּדוּ בְּגְלוּת עַד שְׁיִסְתִּיִם אוֹתוֹ יוֹם
 שֶׁל שְׁלֹטוֹן הָאֲמוֹת. שְׁשָׁנִינֹה, אָמַר רַבִּי
 יִצְחָק, אֶלְף שָׁנִים הוּא שְׁלֹטוֹן הָאֲמוֹת
 בְּאֶחָד עַל יִשְׂרָאֵל, וְאִין לָךְ אֲמָה שְׁלֹא
 תִשְׁתַּעְבְּד בְּהֵם, וְיוֹם אֶחָד הוּא כְּנַגְדוֹ,
 שְׁכַתּוּב (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִנְדַע
 לָהּ וְגו'.

אֶחָד, אָמַר לְכַנּוּ, הַיְהוּדִי הַזֶּה גַּעַל,
 שְׁמָאֵם בּוּ אֲדוֹנוּ. גּוֹל אוֹתוֹ וְתִירַק לוֹ
 בְּזַקְנוֹ שְׁבַע פְּעָמִים, שֶׁהוּא מְזַרַע שֶׁל
 רְמִים, שְׁאֵנִי יַדְעָתִי שְׁמִשְׁעַבְדִּים בְּהֵם
 שְׁבַעִים עַמְמִים. הִלֵּךְ כְּנֹו וְתַפְס בְּזַקְנוֹ.
 אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, רְמִים רְמִים, גּוֹזְרָנִי עַל
 הָעֲלִיּוֹנִים שְׁיִרְדוּ לְמַטָּה. עַד שְׁלֹא סִיִּים,
 נִבְּלָעוּ בְּמִקּוּמָם.

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (שיר ב) עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם

דָּבָר אַחֵר, עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם קָדָם דְּיִפּוּחַ הַהוּא
 יוֹמָא דְּאוּמִין. וְנָסוּ הַצִּלְלִים, אֵינּוֹן שׁוֹלְטָנִין
 דְּשִׁלְטוֹ עַלֵּיהוֹ. אֵלֶךְ לִי אֵל הַר הַמּוֹר, אָמַר
 קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵלֶךְ לִי, לְנַעֲרָא הָאוּמוֹת
 מִירוּשָׁלַם דְּהוּא הַר הַמּוֹר, כְּמָה דְּכְתִיב, בְּהַר
 הַמּוֹרִיָּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם. וְאֵל גְּבַעַת הַלְּבוֹנָה, דָּא
 בִּי מִקְדָּשָׁא דִּי בְּצִיּוֹן, דְּכְתִיב בֵּיהּ (תהלים מ"ח) יִפֶּה נוֹף
 מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן וְגו', (אָמַר רַבִּי יְהוּדָה) כְּמָה
 דְּאֵת אָמַר, (איוב ל"ח) לְאַחֲזוֹ בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וַיִּנְעֲרוּ
 רְשָׁעִים מִמֶּנָּה. כְּהֵאִי דְּאֲחִיד בְּטְלִית, לְנַעֲרָא
 טְנוּפָא מִנָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲתִיד קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְגְּלִיָּא
 בִּירוּשָׁלַם דְּלִתְתָּא, וְלִדְכָּאָה יְתָה מִטְנוּפֵי
 עַמֵּמֵיָּא, עַד דְּלֵא אֲשַׁתְּלִים הַהוּא יוֹמָא דְּאוּמִין.
 דְּאָמַר רַבִּי חֵיָּא, לִית שׁוֹלְטָנּוּ לְאוּמִין עַלֵּיהוֹ

לשון הקודש

שְׁכַתּוּב בּוּ (משלי מח) יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל
 הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן וְגו', וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה כְּמֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח) לְאַחֲזוֹ בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ
 וַיִּנְעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה. כְּמֹ זֶה שְׂאוּחֹזו
 בְּטְלִית לְנַעַר מִמֶּנָּה טְנוּפָת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַתְּגַלּוֹת בִּירוּשָׁלַם שְׁלֵמָטָה וּלְטַהַר
 אוֹתָהּ מִטְנוּפֵי הָעַמִּים, עַד שְׁלֵא יִשְׁתַּלֵּם

דְּבָר אַחֵר עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם - קָדָם
 שְׁיִפּוּחַ אוֹתוֹ יוֹם שֶׁל הָאֻמוֹת. וְנָסוּ
 הַצִּלְלִים - אֵלּוּ שְׁלֵטָנִים שְׁשִׁלְטוּ עֲלֵיהֶם.
 אֵלֶךְ לִי אֵל הַר הַמּוֹר - אָמַר הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, אֵלֶךְ לִי לְנַעַר אֶת הָאֻמוֹת
 מִירוּשָׁלַם, שֶׁהוּא הַר הַמּוֹר, כְּכַתּוּב בְּהַר
 הַמּוֹרִיָּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם. וְאֵל גְּבַעַת
 הַלְּבוֹנָה - זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבְּצִיּוֹן,

דִּישְׂרָאֵל, אֵלֶּא יוֹמָא חָדָא לְחוּד, דְּהוּא יוֹמוֹ שֶׁל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא אֵלֶּף שָׁנִים. חָדָא הוּא
דְּכְתִיב, (איכה א') נִתְּנֵנִי שׁוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דְּוָה. יוֹמָא
חַד לְחוּד, וְלֹא יִתִּיר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי יִתִּיר יִשְׁתַּעְבְּדוֹן, לֹא עַל פּוּם
גְּזֵרַת מַלְכָּא הוּא, אֵלֶּא עַל דְּלֹא בְּעֵיִן
לְמִיתְדָּר לְקַבְּלֶיהָ, וּכְתִיב (דברים ל') וְהָיָה כִּי יבֹאוּ
עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו', וּכְתִיב, (דברים ל') אִם
יְהִיָּה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ וְגו'.

וַיֹּאמֶר אֵל עֲמוֹ הִנֵּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (שמות א') אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חַיִּי, דְּהָא עַל כָּל פְּנִים
מְלֹאכְא שְׁלִטוֹנָא דְּמִמְנָא עַל מְצָרַי חוּה, וְחַכֵּי
הוּא, דְּרוּבָא דְּפְרֻשָׁתָא לָא אִתְּמַר, אֵלֶּא מְלָךְ
מְצָרִים סְתָם, וְהֵינֵנוּ מְמַנָּא רַבְרָבָא עַל מְצָרַי.

לשון הקודש

רוֹצִים לְחוּד אֵלִי, וְכְתוּב (דברים ל') וְהָיָה כִּי
יבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו',
וְכְתוּב אִם יְהִיָּה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם
מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ וְגו'.

וַיֹּאמֶר אֵל עֲמוֹ הִנֵּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאָה, שְׁהָרִי עַל כָּל
פְּנִים הַמְּלָךְ הַשְּׁלִיט הַמְּמַנָּה עַל
הַמְצָרִים הֵנָּה, וְכֵן הוּא, שְׁבֵרֵב הַפְּרֻשָּׁה

אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁל הָאֲמוֹת. שֶׁאָמַר רַבִּי חֵיִיא,
אֵין שְׁלִטוֹן לְאֲמוֹת עַל יִשְׂרָאֵל אֵלֶּא יוֹם
אֶחָד בְּלַבַּד, שֶׁהוּא יוֹמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְהוּא אֵלֶּף שָׁנִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב נִתְּנֵנִי
שְׁמֵמָה כָּל הַיּוֹם דְּוָה. יוֹם אֶחָד בְּלַבַּד,
וְלֹא יוֹתֵר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם יִשְׁתַּעְבְּדוּ יוֹתֵר, לֹא
עַל פִּי גְזֵרַת הַמְּלָךְ הוּא, אֵלֶּא עַל שְׁלֵא

פְּרֻעָה מְלֶךְ מִצְרַיִם, פְּרֻעָה מִמֶּשֶׁשׁ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לְפִיכָךְ כְּתִיב וַיֹּאמֶר, כְּלוּמַר
 אֲכַנְיִים בְּלִבְהוֹן מִלְתָּא דָא, כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר,
 (שמואל ב', ט"ז) כִּי יִי' אָמַר לוֹ קָלִיל אֶת דְּוֹד. מִחֲשַׁבְתָּ
 הֲלִיב בְּלִבְדָּ. וְכֵן (אסתר ו') וַיֹּאמֶר הָמֵן בְּלִבּוֹ, וְכֵן (בראשית
 י"ז) וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ הֲלִיבֵן מֵאַה שָׁנָה. אוֹף הָכָא נָמוּ,
 אֲכַנְיִים מִחֲשַׁבְתָּא בְּלִבְהוֹן, דְּאָמְרוּ רַב וְעֵצוּם מִמְּנוּ.
 מָאִי מִמְּנוּ. רְעוּזוּ לֹזְמַר מִמְּנָא דִּילְהוֹן, אֵינּוֹן אָמְרוּ
 בְּלִבֵּיהוֹ, דְּחִילָא וְתוֹקְפָא דִּילְהוֹן, רַבְרָבָא וְתַקִּיפָא
 מִמְּנוּ, מְשׁוֹלְטָנָא דִּילְהוֹן.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל אוֹמֵין דְּעָלְמָא, (בַּר יִשְׂרָאֵל)
 מְשַׁכִּין תוֹקְפָא מְשַׁרְיָהוֹן, וַיִּשְׂרָאֵל נִגְדִין
 חִילִיָּהוֹן מְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, וְאֵינּוֹן אֶתְקְרוּן עַמָּא
 דִּינִי, וְלֹא עַמָּא דְּשׁוֹלְטָנִיא. ר' יְהוּדָה אָמַר, הָכָא

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

הַכְּנִיָּים מִחֲשַׁבְתָּא בְּלִבָּם שְׂאָמְרוּ רַב וְעֵצוּם
 מִמְּנוּ. מַה זֶה מִמְּנוּ? רְעוּזָה לֹזְמַר מִמְּנָה
 שְׂלָהֶם. הֵם אָמְרוּ בְּלִבָּם שְׁחִיל וְתַקִּיפָא
 שְׂלָהֶם גְּדוּל וְתַקִּיפָא מִמְּנוּ, מִהַשְׁלֹטוֹן
 שְׂלָהֶם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם וְחַיִּין
 מִיִּשְׂרָאֵל מוֹשְׁכִים כְּתָם מְשַׁרְיָהֶם, וַיִּשְׂרָאֵל
 מוֹשְׁכִים כְּתָם מִהַקּוּדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם
 נִקְרְאִים עִם ה', וְלֹא עִם שְׁלֵם הַשְׁלֹטָנִים.

לֹא נֹאמַר אֵלָא מְלֶךְ מִצְרַיִם סִתָּם, וְהֵינּוּ
 הַמְּמַנְהַ הַגְּדוּל עַל מִצְרַיִם. פְּרֻעָה מְלֶךְ
 מִצְרַיִם, פְּרֻעָה מִמֶּשֶׁשׁ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לְפִיכָךְ כְּתוּב וַיֹּאמֶר,
 כְּלוּמַר הַכְּנִיָּים בְּלִבָּם דְּבַר זֶה, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (שמואל א'—ב טז) כִּי ה' אָמַר לוֹ קָלִיל אֶת
 דְּוֹד. מִחֲשַׁבְתָּא הֲלִיב בְּלִבְדָּ. וְכֵן (אסתר ו')
 וַיֹּאמֶר הָמֵן בְּלִבּוֹ, וְכֵן (בראשית יז) וַיֹּאמֶר
 בְּלִבּוֹ הֲלִיבֵן מֵאַה שָׁנָה. אַף כָּאֵן גַּם,

אֶתְקָרוֹן עַמּוֹ, וְכָתִיב וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ, וְהָתָם כְּתִיב,
 (שמות ג') רָאָה רְאִיתִי אֶת עַנְי עַמּוֹ, עַמּוֹ מִמָּשׁ
 יִשְׂרָאֵל אֶקְרוֹן עִם יִי, וְשָׂאֵר אוֹמִין אֶקְרוֹן, עַמּוֹ
 דְּשׁוֹלְטָנָא דִּילְהוֹן וְכָתִיב, (מיכה ד') כִּי כָּל הָעַמִּים
 יִלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהֵיו וַאֲנַחְנוּ נִלְךְ בְּשֵׁם יִי
 אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.

אָמַר רַבִּי אַבְא, הָאִי פְּסוּקָא, הָוָה לִיה לְמִימַר
 (הגה עם ישראל או) בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ,
 (אלא) מָהוּ עִם בְּנֵי. אֶלָּא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ,
 מֵהָהוּא יִשְׂרָאֵל דְּלְעִילָא, דְּחֻשְׁבּוֹ דְּעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הוּוּ, וְלֹא עִם יִי, וְכָתִיב (שמות א') וַיִּקְרְצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל, וְלֹא כְּתִיב מִפְּנֵי (דף י"ז ע"ב) עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
 אֶלָּא מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

רַבִּי יְהוֹנָדָה אָמַר, כָּאֵן נִקְרְאוּ עַמּוֹ,
 שְׁכֵתוֹב וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ, וְשָׁם כְּתוּב (שמות
 א) רָאָה רְאִיתִי אֶת עַנְי עַמּוֹ, עַמּוֹ מִמָּשׁ.
 יִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ עִם ה', וְשָׂאֵר הָאֲמוֹת
 נִקְרְאוּ עַמּוֹ שֶׁל הַשְּׁלִיט שְׁלָהֶם, שְׁכֵתוֹב
 (מיכה ד') כִּי כָּל הָעַמִּים יִלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם
 אֱלֹהֵיו וַאֲנַחְנוּ נִלְךְ בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ
 לְעוֹלָם וָעֶד.
 אָמַר רַבִּי אַבְא, פְּסוּק זֶה הָיָה לוֹ לִזְמַר,
 (הגה עם ישראל, או) בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוּם
 מִמֶּנּוּ. וְאַלּוּ מָהוּ עִם בְּנֵי? אֶלָּא עִם בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ, מֵאוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל שְׁלַמְעֵלָה,
 שְׁחָשְׁבוּ שְׁעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּוּ, וְלֹא עִם
 ה', וְכָתוּב וַיִּקְרְצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא
 כְּתוּב מִפְּנֵי עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא מִפְּנֵי
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ.

רַבִּי יוֹחָנָן הָיָה קָאִים קָמִיָּה דְר' יִצְחָק, אָמַר, מָה
 תָּמָא בְּלָק לְמִימַר (במדבר כ"ב) הִנֵּה עִם יֵצֵא
 מִמִּצְרַיִם, וְלֹא אָמַר הִנֵּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (אֵלֶּא) אָמַר
 לִיָּה ר' יִצְחָק, בְּלָק מְבַשֵּׁף גָּדוֹל הָיָה, וְכֵן דְרַךְ
 הַמְבַשְּׁפִים לְקַחַת הַדָּבָר שְׂאִין בּוֹ חֲשָׁדָא, וְכֵן אִין
 מִזְבִּירִין לְעוֹלָם שֵׁם אָבִיו שֶׁל אָדָם, אֵלֶּא שֵׁם אָמוֹ,
 דְּבָר שְׂאִין בּוֹ חֲשָׁדָא.

דְּכֵן דְרַךְ הַשְּׂדִים, דְּמַעֲיֵינִים בְּתַהוּא מְלָה דְקִאָמְרִי
 לְהוּ, אִי אִיהוּ כְּדִיבָא, מוֹדִיעִין לִיָּה מְלִין
 כְּדִיבִין, וְאִי הוּא קְשׁוּט, כָּל מַה דְאִמְרִין לְזַמְנָא
 זְעִירָא קוֹשְׁטָא הוּא, כָּל שְׂכֵן לְמַעְבַּד עֲבִידְתָּא. רַבִּי
 אָחָא אָמַר, בְּלָק אֹרְחָא דְקִלְנָא נְקֻט, הִנֵּה עִם יֵצֵא
 מִמִּצְרַיִם, כְּלוּמַר, דְּלִית אָנּוּ יְדַעִין מִפְּאֵן אִינוּן.

לשון הקודש

שְׂכֵן דְרַךְ הַשְּׂדִים, שְׂמַעֲיָנִים כְּאוֹתוֹ דְבָר
 שְׂאוּמְרִים לְהֵם, אִם הוּא כּוּזָב – מוֹדִיעִים
 לוֹ דְבָרִים כּוּזָבִים, וְאִם הוּא אֶמֶת – כָּל
 מַה שְׂאוּמְרִים לְזַמֵּן קְצָר אֶמֶת הוּא, כָּל
 שְׂכֵן לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה. רַבִּי אָחָא אָמַר, בְּלָק
 לְקַחַת דְרַךְ שֶׁל קְלוּן, הִנֵּה עִם יֵצֵא
 מִמִּצְרַיִם, כְּלוּמַר שְׂאִין אָנּוּ יוֹדְעִים מִמִּי
 הֵם.

רַבִּי יוֹחָנָן הָיָה עוֹמֵד לְפָנַי רַבִּי יִצְחָק.
 אָמַר, מָה רָאָה בְּלָק לֹמַר (במדבר כב) הִנֵּה
 עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם, וְלֹא אָמַר הִנֵּה עִם בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל? (אֵלֶּא) אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, בְּלָק
 מְבַשֵּׁף גָּדוֹל הָיָה, וְכֵן דְרַךְ הַמְבַשְּׁפִים
 לְקַחַת דְבָר שְׂאִין בּוֹ חֲשָׁד, וְכֵן אִין
 מִזְבִּירִים לְעוֹלָם שֵׁם אָבִיו שֶׁל אָדָם, אֵלֶּא
 שֵׁם אָמוֹ, דְּבָר שְׂאִין בּוֹ חֲשָׁד.